
HELENA RIVIÈRE:

OMVANDLING PÅGÅR

Det mest intressanta med Mauricio Rojas sätt att hantera invandrarproblemet är att han i grund och botten behandlar Sveriges egen identitetskonflikt, Sveriges problem med sin självbild, Sveriges förhoppning att komma igenom en omstörtande omvandling oförändrat. I sin nya bok, *Sveriges oälskade barn*, med undertiteln *Att vara svensk men ändå inte* (Brombergs) begrundar han denna osäkerhet.

Som utgångspunkt tar han ett resonemang med några ungdomar mellan 17 och 20 år, några av dem födda här, några inplanterade som barn, några nykomlingar, men alla med utländska fäder, dvs fäder födda i utlandet.

Det Mauricio Rojas lyssnar fram är en sorg och en längtan hos dessa ungdomar som han inte känner igen från sin egen erfarenhet av att vara ny i Sverige. Det är ett främlingskap som definieras av negationer, ett utanförskap som äter sig in, en sorts transplantation där bortstöttningsprocessen pågår inom dem själva, inom det egna jaget. De bor här men de är inte

---

Sveriges oälskade barn - Att vara svensk men ändå inte, av Mauricio Rojas, Brombergs förlag 1995.

svenskar.

Utanförskapet uppstår i trycket av en egalitär människosyn. Enhetligheten tål inte mycket till avvikelse. Det är outhärdligt att tvingas in, och lika outhärdligt att ställas utanför.

Allvarligt snett

Gettokulturen i sig är inte nödvändigtvis av ondo, säger Mauricio Rojas. Det vi har anledning att vara rädda för är den bristande värdighet som försöker kompensera sig genom terror, genom försvarsstrategin respekt: att visa upp sig, att slå alla med häpnad, att tvinga fram respekt i andras ögon. Den sortens respekt som alltmer hotande sprids ut över ett annars så fredligt och välfungerande Sverige och vittnar om att någonting håller på att gå allvarligt snett. Uttalanden som: "Vi ska ta över Malmö" är inte bara tomt prat.

Under ungdomarnas berättelse om sig själva löper storyn om Sverige. "Det är speciellt det här med skolan", säger ett av intervjuobjekten, en tjej från Tanzania, bosatt i Sverige sedan hon var fyra. "Man får höra ett sådant tjat om skolan hela tiden... Det är klart, i många länder behöver man kämpa så väldigt... men här

i Sverige behöver man inte göra det om man inte känner för det. Det är jättejobbigt när folk säger du måste, du måste, du måste... Och där sitter man och tänker egentligen på något helt annat."

I Sverige gör man det man känner för, och efter springer samhället för att kompensera det som brister. Moralisk opportunism ger maximala fördelar. Så är det tyvärr. Det är inte bara smarta kids som lär sig spela ut två kulturer mot varandra.

Liksom i hans förra bok *I ensamhetens labyrint* (Brombergs) är det Sverige-bilden som skakar om. Ingen ser oss så bra som dessa främmande ögon, tycks det. När Socialstyrelsen nyligen la fram en ny rapport om flyktingarnas socialbidragsberoende ville de lösa detta nya onda med ännu mera av det gamla i form av "aktiv introduktion och samverkan mellan arbetsmarknadsmyndigheter, socialförvaltning, försäkringskassa och andra aktörer". Just det Mauricio Rojas menar undergräver deras styrka.

Eländesoffer

Vi har vant oss vid att betrakta invandrarna som ett problem, som roten till mycket av det onda i Sverige, som väldiga skaror av eländesoffer som ska tas om hand av apparaten Sverige. De ska stöpas om och bli som oss, hundratusentals främmande ska malas igenom mottagningsapparaten för att därefter i slutänden komma ut som äkta svenskar, och meningen med hela den processen är att Sverige i grunden ska förbli vad det var.

Och Mauricio Rojas formulerar en högst oortodox fråga:

"Tänk om vi har skapat en ordning

”

I Sverige gör man det man känner för, och efter springer samhället för att kompensera det som brister. Moralisk opportunism ger maximala fördelar. Så är det tyvärr. Det är inte bara smarta kids som lär sig spela ut två kulturer mot varandra.

”

som i själva verket kränker de människor som skulle integreras och ges ett värdigt liv i vårt land. Tänk om vi i stället för bördor har fått resurser som vi i stor skala håller på att förstöra!"

I ensamhetens labyrint var i mitt tycke en av de bästa böcker som kom ut i Sverige 1993, men ingen av kritikerna i de två stora tio i topp-listorna i storstadstidningarna låtsades om den. Förmodligen kostade den på för mycket. Det går helt enkelt inte att läsa en bok som ställer stora delar av den gamla Sverige-bilden på huvudet och hoppas på att sprickan mellan gammalt och nytt ändå ska kunna tätas, att irreversibla förändringar ska kunna backas, att nejjet ska forma ett värn mot framtiden.

Om den förra boken var intellektuellt ivrig så är den här svalare. Bra, men svalare. Dels återanvänds en del av bakgrundsmaterialet från den förra boken, dels driver han på svenskt manér en tes i det långa slutordet - ja han kallar det så - och då hamnar han i det gängse debatt-

---

mässiga tonläget. Den här boken är ute efter att övertyga. Den förra hade en öppen undersökande hållning.

Effektivare mottagningsapparat

Vilket är då ärendet? När det svenska kollektivet säger: integrera! säger han: öppna upp för mångfald i stället! När det svenska kollektivet vill förebygga nya våldsdåd som det vid Stureplan med fler kurser i svenska, fler socialassistenter, informatörer, psykologer, fritidspedagoger, effektivare mottagningsapparat som ska styra och slussa denna materia som så småningom i slutänden ska bli svensk — på det att ingenting i samhället ska ha förändrats, på det att institutionerna ska spela samma gamla roll — då säger Mauricio Rojas följande: det är inte mer av kränkande omsorg invandrarna

behöver, det är värdighet.

Mångfald är inte att lägga sig platt för allehanda obskyra traditioner som att banka vett i ungarna med knölpåken. Mångfald är att klart och tydligt överlämna ansvaret till dem det berör. Att säga "Du bestämmer vad du gör och hur det går för dig i ditt nya hemland." Du får en del resurser att komma igång med, "men det är du som förvaltar dessa resurser, det är du som bygger upp din egen väg in i Sverige". Mångfald är att låta föräldrarna starta egna skolor t ex, där deras uppfinningsrikedom får utlopp och deras beredskap att själva förändras får en uppgift.

Förstärk nätverken där ni är, säger han, vårda er egen gruppsolidaritet. Ge oss det vi inte har, det som kan göra vårt land rikare.